

ביצה פרק ראשון ביצה

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"א מהלכות י"ט הלכה י"ט סמג לאון ע"ה טו"ש"ע א"ח ס"י מקצ"ה סעף"ו

ב ב מ"י פ"א מהלכות מ"ז ומ"ח הלכה ב טו"ש"ע א"ח ס"י סמג סעף"ו

ג ג מ"י פ"ג מהלכות י"ט א"ח סמג לאון ע"ה טו"ש"ע א"ח ס"י סמג סעף"ו

ד ד מ"י פ"ז מהלכות שבת הלכה טו סמג לאון ס"ה טו"ש"ע א"ח ס"י ע"ה סמג סעף"ו

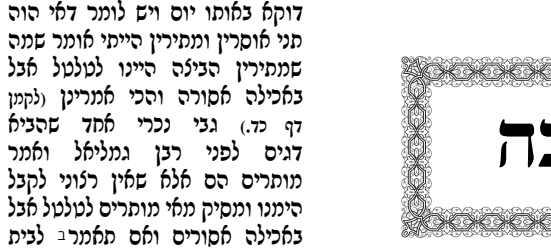
ה ה מ"י פ"א מהלכות שבת הלכה י"ט סמג טו"ש"ע א"ח ס"י סמג סעף"ו

ו ו מ"י ט"ז טו"ש"ע ס"ה סמג סעף"ו

רבינו חננאל

אתחיל מסכת ביצה בעזרת גרוד היצוה. ביצה שנוגלה ביום טוב, בית שמאי ואומרם תאכל, ובית הלל אומרם לא תאכל. אובלגא דאפירת [ורואן]. פירוש בנן אוכל שנפרד אבר מאבר. מוקצה. [פיר'] כל דבר היה מאתמול [ו]נעשה. איתנה נקרא גולד. אוקמה רב נחמן למתני' בתרנגולת העומדת לגדל ביצים. ובי"ש כ"י שמעון דלית ליה מוקצה, ובי"ה כ"י יהודה דאית ליה מוקצה. ואקשינן ומי אמר רב נחמן ב"ש כ"י שמעון ליה מוקצה, וקרא מוקצה. והא איפסא שמעינן ליה דתנן בפרק גטל אדם את בנו, ב"ה אומרם ליה מוקצה, וקרא' כוותיה. והא דהילכתא כסתמא [נ"א]: נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כ"י יהודה ובית הלל כ"י שמעון ופרקינן בתר סתמא אולין, בשבת דסתם לן תנא כ"י שמעון דלית ליה מוקצה, וקרא' כוותיה. והילכתא כסתמא [נ"א]: דהאי סתמא, אוקימנא לבי"ה כוותיה, משום דקיימל' הילכתא כסתם [משנה], כי היכי דלא תקשי הילכתא אהילכתא.

ביצה שנוגדה ב"מ בש"א תאכל ובה"א לא תאכל. וא"ת אמאי לא תנא אוסרין ומתירין? וכי תימא אוסרין משמע שאסור לעולם זה אינו לאמרין לקמן (דף א.) אפרוח שנולד ב"מ אוסר והיינו זימונו ועוד לאמרין לקמן ב.) מותר שמן שבנר רבי יהודה אוסר והיינו דאסר בצוותו יום ויש לומר דאי היה מותר לאמרין הייתי אומר שמה שמתירין הביצה היינו לטלטל אבל באכילה אסורה והכי אמרין לקמן (דף כד.) גבי נכרי אחד שהביא דגים לפני רבן גמליאל ואמר מותרים הם אלא שאין ראוי לקבל הימנו ומסיק מאי מותרים לטלטל אבל באכילה אסורים ואם תאמר ל' לביט הלל דאמרי לא תאכל אבל לטלטל שרי והא ק"ל לקמן ד.) דאף לטלטל אסור לכן פירש ר"י דנקט כי האי לישנא דסתם ביצה לאכילה קיימא עוד יש לומר דנקט לביט שמאי תאכל משום דמשמע אכילה וטלטול דלין אכילה בלא טלטול וביט הלל אסרי אף בטלטול אלא אגב דנקטי ב"ש תאכל נקטי אינהו לא תאכל:

שנוגדה ביום טוב בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל בית שמאי אומרים שאור בכזית וחמץ בככותבת ובית הלל אומרים וזה וזה בכזית השוחט היה ועוף ביום טוב בית שמאי אומרים יחפור בדקר ויכסה וביט הלל אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מוכן הוא: **נב' במאי עסקינן** אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה מאי טעמייהו דבית הלל אוכלא דאפרת הוא אלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים מאי טעמייהו דבית שמאי מוקצה היא ומאי קושיא דלמא בית שמאי לית להו מוקצה קא סלקא דעתין אפילו מאן דשרי במוקצה בגולד אסר מאי טעמייהו דבית שמאי אמר רב נחמן לעולם בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ודאית ליה מוקצה אית ליה גולד ודלית ליה מוקצה לית ליה גולד בית שמאי כ"י שמעון ובית הלל כ"י יהודה ומי אמר רב נחמן הכי והתנן בית שמאי אומרים ומגביהו מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומרים מסלק את הטבאלא כולה ומנערה ואמר רב נחמן אין לנו אלא בית שמאי כרבי יהודה ובית הלל כ"י אמר לך רב נחמן גבי שבת דסתם לן תנא כרבי שמעון דתנן מהמתכין את הדלועין לפני הבחמה ואת הנבלה לפני הכלבים מוקים לה לבית הלל כרבי שמעון אבל

ביצה לא תאכל זו ביצים. בגמרא מפרש טעמא: שאור כזית. משום דהני תלת מילי הוו מקולי צית שמאי ומתומרי צית הלל גבי יו"ט תנא להו גבי הדדי. ובגמרא (א) מפרש טעמייהו: כדכופת. תמרה: יחפור בדקר. פיל"א בלע"ז: ומודים שאם שחט כו'. כדמפרש טעמא בגמ' (א) כשיש לו דקר ועוף מבעוד יום: שאפר כירה מוכן הוא. בגמרא (ב) צעי מאי קאמר: **גב' העומדת לאכילה**. שאינה מוקפת: **אובלגא דאפירת**. אוכל שנפרד. וחצירו (ב) צמנחות חצורי אוכלין כמאן דמפרתי דמו וכן בשמיטת דללמא כ"י שמעון כפירא להו דלאמר בפרק [כירה] (שבת דף מד.) מותר השמן שבנר ושקערה אסור (ב) דכרי רבי יהודה) ור"ש ממיר: קא סלקא דעתין. להכי פריקין מאי טעמייהו דבית שמאי דקא סלקא דעתין דאפי' ל' שמעון דשרי במוקצה גולד אסרי דלילו במוקצה כפירא ליה לא מקלי איניש מדעמיה מידי דחוי ליה אכל נולד לא הוה ידע דנהוי דעמיה עלויה: ומי אמר רב נחמן הכי. דבית הלל כ"י יהודה: מגביהו. בשבת מעל השלחן עצמות שאין ראוי לאכילה וקליפי אגוזים ולא השלחן עצמות. קשין שאין מטלטלין אותן ביצים שמוקפה הן: אלא מסלק הטבאל. איש תורת כלי עליה אכל. וואמר רב נחמן אנו אין לנו. בשמיטת משנה זו לפי שמוחלפת שיטתה אלא כך שמעתי מרבותינו דבית שמאי כ"י יהודה ומתמרי וביט הלל כרבי שמעון: **מחשיבין דלועין**. תלושין לפני הבחמה ולא אמרין טרחה דלאו לורך הוא: **ואם הנבילה לפני הלכיס**. ואע"פ שנתבלה בשבת דבין השמשות לא היתה עומדת לאכילה כלבים אפילו הכי שרי דלית לן מוקצה בשבת. הלכך מגביהו מעל השלחן דמייירי בשבת מוקים לביט הלל דלמירו כ"י שמעון כי היכי דלא תקשי אלא כסתם אהלכתא דקיימא לן הלכה כסתם משנה (א) וקיימא [לן] הלכה כבית הלל: **אכל גבי יום טוב** דאשכחן דסתם רבי כרבי יהודה:

גליון הש"ס
תרגומו וכו' לא ידעו
עין גרין פרק י"ט דשבת
דף נח:

לעזי רש"י
פיר"א. ינה.

מוסף רש"י
שאור בכזית. לענין כל יראה וכל ימלא (ירוש' ע"ט.) מגביהו. מיריס קשין השלחן עצמות. קשין שאין ראוי לאכילה. לבלגא. וקליפין. של אגוזים, דלית להו לביש מוקפה וביט הלל אומרים מסלק את הטבאל. איש תורת כלי עליה. אכל. וואמר רב נחמן אנו אין לנו. בשמיטת משנה זו לפי שמוחלפת שיטתה אלא כך שמעתי מרבותינו דבית שמאי כ"י יהודה ומתמרי וביט הלל כרבי שמעון: מחשיבין דלועין. תלושין לפני הבחמה ולא אמרין טרחה דלאו לורך הוא: ואם הנבילה לפני הלכיס. ואע"פ שנתבלה בשבת דבין השמשות לא היתה עומדת לאכילה כלבים אפילו הכי שרי דלית לן מוקצה בשבת. הלכך מגביהו מעל השלחן דמייירי בשבת מוקים לביט הלל דלמירו כ"י שמעון כי היכי דלא תקשי אלא כסתם אהלכתא דקיימא לן הלכה כסתם משנה (א) וקיימא [לן] הלכה כבית הלל: אכל גבי יום טוב. דאשכחן דסתם רבי כרבי יהודה:

דמי דהאי נולד דהכא הו נולד טפיי' שמתחילה לא היה בעולם אבל התם הכלי היה בעולם רק ששצד וכן משמע נמי בעירובין (דף מה: ושם) מילא בעיצא מיבעל דלעזי ופרין כל שכן דהוי נולד ואסור ומאי פריך ולמלא ההוא כ"י שמעון מודה דהאי נולד אסור: **מגביהו** מוע' השלחן עצמות וקליפין. פ"ה אע"ג דאין ראוי לא למאכל אדם ולא למאכל בהמה ולא נהירא דהא איכא צסיפא ושער של אפוניו ושער של עדשים מפני שהן ראוי למאכל בהמה לכן נ"ל שהם ראויים למאכל בהמה כגון עצמות רכים וקליפי תפוחים וביט הלל סברי כיון דלא חזי למאכל אדם לא (א) ובי"ה א"ל אומרים מסלק את הטבאל ומנערה. מימיה והלא היא צסים לדבר האסור דהא לא שכה הואיל והניחם שם מדעמיה (א) ויש לומר דלפירוש רבינו תם ניחא דפירש במסכת שבת (א) דלא הו צסים לדבר האסור אלא כשדעתו להניחם שם כל היום אי נמי כיון דהו שם אכולין הוה ליה צסים לדבר האסור ולדבר המותר ושרי כדמוכח פרק גטול (א) (ס' דף קמג.) ועוד דאין זה מניח ככוונה דהא אינו מושג היכן יפלו: **דתנן** מחבתין את הדלועין לפני הבחמה ואת בו'. וא"ת היכי דמי אי דלועין שהיו מחובדין בין השמשות בהא דהאי מודה ר' שמעון גורה שמא יעלה ויתלוש וי"ל דמייירי בתלושין וסלקא דעתך דאסור דמשהו להו אוכלין לפי שהן קשין והחמין מרכז אותם: **ואת הנבלה** בו'. אנו מריכין לפרש שנתבלה בשבת ומכל מקום תני להו כהדי דאע"ג דבלועין לא הו טעמא משום מוקפה כמו צנבלה משום דבשניהם שייך לשון מחמתין: